

ความยากจนของเกษตรกรไทย

“แนวคิดการบริหารเงิน... สหกรณ์”

ที่ผ่านมา มีคนพูดกันมากเกี่ยวกับเรื่องของแหล่งทุนที่จะสนับสนุนเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย ว่าจะมีหนทางอย่างไรจึงจะสามารถช่วยให้พวกเขาระล่า�ันมีปัจจัยในการนำไปใช้ดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพให้มีชีวิตที่ดี ซึ่งถ้าเราทบทวนถึงนโยบายรัฐบาลและการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนแล้ว เราจะเห็นผลงานที่แตกต่างกันแต่มีเป้าหมายเหมือนกัน

ในแนวทางของรัฐนั้นถ้าจะช่วยเหลือคนยากจนหรือกลุ่มเกษตรกร มักจะคิดว่าทำอย่างไรให้มีเม็ดเงินไปป้อนให้แก่คนเหล่านั้น ดังนั้นแนวทางที่ออกมายังเป็นไปในแนวทางการคิดหาเงินไปเสริฟ

ให้โดยตรง เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการชุมชน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หากสังเกตให้ดีจะเห็นว่ามีการใช้เงินงบประมาณกว่าหมื่นล้านบาท ธ.ก.ส. ที่ตั้งมากว่าสิบปี แต่คึ้งคงเห็นคนยากจนและเกษตรกรที่ยากจนอยู่ดี จึงมีคำถามว่าทำไม่เจ็บไม่สำเร็จและจะต้องทำอย่างไรให้สำเร็จ?

อีกเชิงหนึ่ง...คงเคยได้ยินเรื่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ขับเคลื่อนภายในได้ความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชน หรือกลุ่มสหจะสะสมทรัพย์วัดໄ่ปล้อของพระอาจารย์สุนิน ปลีโต ที่ ต.บางพระ อ.เมือง จ.ตราด หรือกลุ่ม

ลักษณะออมทรัพย์แบบครบวงจรชีวิตของครูชุมยอดแก้ว ที่อำเภอจะนะ จ.สงขลา หรือในอีกหลายๆ ที่ ซึ่งจากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นนั้น มีการริเริ่มจากการออมเงินของป้าเจกนุคคลตามอัตภาพ มีนาทออมวันละนาท มีร้อยออมวันละร้อย มีเมื่อไหร่ก็ออมเมื่อนั้น โดยมีคณะกรรมการที่สมาชิกเสนอชื่อขอมาไว้ร่วมกันจัดการกองทุน และเมื่อสมาชิกเดือดร้อนมาขอภูษิงก็พิจารณาตามความเหมาะสม เมื่อดำเนินงานชั้นระยะ ก็จะขยายการบริการโดยนำเงินส่วนเหลือ (กำไร) มาพัฒนาเป็นรูปสวัสดิการที่น่าสนใจจำนวนมาก เช่น เรื่องของงบสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ทางชุมชน ที่เนื่องจากมีงบน้อยแต่หากสมาชิกเกิดอาการเจ็บไข้ได้ปวยขึ้น จะมีสวัสดิการค่ารักษาสูง ถึงโรงพยาบาล ซึ่งความคิดที่มีนัยยะสำคัญคือถึงแม้เงินจะน้อยแต่ถ้ามีรถไปส่งถึงโรงพยาบาลได้แล้วถึงมีห้องนอนแล้วก็คงไม่ตาย เพราะหมอดคนช่วยดูแลให้ก่อน หรือกรณีกลุ่มออมทรัพย์ภาคใต้ที่จัดตั้งมานานทำให้มีเงินกองทุนจำนวนมากก็มีการจัดซื้อให้ไว้ ผู้ที่เป็นสมาชิกนานจะมีสิทธิ

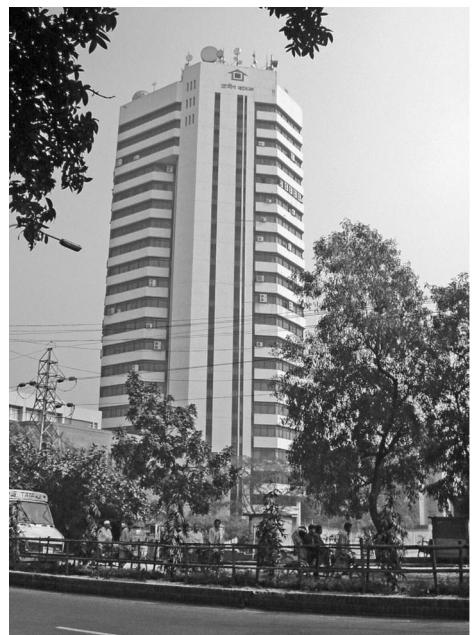

เข้าห้องพักพิเศษ ล้วนสาเหตุให้มีเวลาให้เข้าห้องพักธรรมด้าไปก่อน ซึ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของการจัดสรรสวัสดิการอย่างเป็นธรรมตามการมีล้วนร่วมหรือตามสิทธิของสมาชิกนั่นเอง

แนวทางปฏิบัติที่แทรกต่างกันทั้ง 2 มิตินี้
ถ้าลองคิดว่ารายเดือนให้ดีจะเห็นว่ามาจาก
แนวคิดที่แตกต่างจริงๆ นั่นหมายความว่าแนวคิด
ในมิติแรกที่จัดการโดยภาครัฐนั้น รัฐมักเลือกวิธี
การทุบยื่นเงินให้โดยเป็นไปจากคนภายนอก ดังนั้น
จึงเป็นเรื่องปกติที่เมื่อคนภายนอกหยุดส่งเงินแล้ว
ปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ความยากจน
ก็พุ่งขึ้นมาให้เห็นชั่นเชิง เดຍมีงานวิจัยหลาย
โครงการที่ใช้ให้เห็นปัจจัยเชิงสาเหตุว่าทำไม่เมื่อ
รัฐหุบยื่นเงินให้แล้วยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา
ความยากจนได้ โดยนักวิชาการหลายคนได้นำเอา
ประเดิมการสร้างจิตสำนึกการขอร้องและพิจารณา

พฤติกรรมการออมไปจับกีได้เห็นความแตกต่าง
ว่าแนวทางการแก้ปัญหาความยากจนคือต้องเริ่ม
จากการปลูกจิตสำนึก ให้ปัจจุบุคคลรักที่จะออม
ประหยัดและไม่สรุรี่สุร่าย ซึ่งจะเป็นรากฐานให้มี
พฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมและมีเงินส่วน
เหลือนำไปลงทุน ซึ่งเป็นที่มาของการยกระดับ
ศักยภาพในการประกอบอาชีพ นำมายังรายได้
ของครอบครัว ซึ่งแนวทางนี้จะค่อยๆ ยกระดับ
ไปสู่การมีชีวิตที่ดีในที่สุด

โดยมีคืนไปล้มภัยณ์ปราษฐ์ชาวบ้าน
ที่มีผลงานโดดเด่นที่สามารถรวมกลุ่มคน รวม
พลังสร้างสรรค์กองทุนสวัสดิการของตัวเอง เช่น
กรณีของฟ่อวิจิตร บุญสูง แคนนำกลุ่มชาวนา
คุณธรรม ซึ่งพ่อวิจิตรได้นำอกไว้ว่าไปจับคำถ้อยคือ
ต้องเอาคุณธรรมนานาจิตใจก่อน เพราะหากไม่
ใช้คุณธรรมนำใจแล้วทำอย่างไรก็ไม่สามารถจะนะ

พระอาจารย์สุกิน ปao โต
ผู้จัดตั้งกลุ่มลี้ภัยสมหพธรพย์วัดไผ่ล้อม

ใจตัวเองให้รอดพ้นจากอยากรถูกที่เย้ายวนใจและเข้าถึงผู้คนได้อย่างจำกัดตลอดเวลาได้ ไม่ว่าจะเป็นลูกเล็กเด็กแดง เยาวชน วัยกลางคน หรือวัยชรา ก็จะไม่สามารถรอดพ้นจากการเป็นเหยื่อของการตลาดที่ต้องการขาย และกลุ่มเป้าหมายที่น่าจะซักหวนร่ายที่สุดก็คือกลุ่มชาวบ้านที่ยากจนนั่นเอง

เมื่อย้อนมามองว่าแนวทางอะไรช่วยให้คนยากจนและเกณฑ์การที่ด้อยโอกาสได้พัฒนาตัวเองไปสู่การมีชีวิตที่ดีได้ คงหนีไม่พ้นเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีสติปัญญา คิด กลั่นกรอง เลือกทางที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง ซึ่งเพียงเท่านี้อาจไม่พอ เพราะปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการตลาด และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อประโยชน์ต่อ นัยทุนจำเป็นต้องปรับแก้ ซึ่งประเทศไทยเป็นบทบาทของรัฐวิสาหกิจอย่างไรรัฐจึงจะมีมาตรการที่จะนำไปสู่การพัฒนาลีอส์รัฐสัมภารัตน์ หรือการเปิดพื้นที่เรียนรู้ ที่จะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง

ในส่วนของสถาบันการเงินก็เข่นกัน ถ้าพลิกไปดูแม่บทของการพัฒนาระบบการเงินของประเทศ ในยุคการเปิดเสรีทางการค้า หลายคนอาจรู้สึกตกใจไม่น้อยที่เห็นแนวโน้มเช่นนี้ที่เปิดโอกาสให้สถาบันการเงินต่างประเทศสามารถดำเนินธุกรรม การเงินที่เข้าถึงประชาชนฐานราก โจทย์คำรามที่ต้องการคำตอบดีๆ เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าสถาบันการเงินเหล่านั้นจะดำเนินธุกรรมอย่างมีจริยธรรม

ไม่หวังเพียงกำไร โดยให้เกณฑ์และกลุ่มคนยากจนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ทำงานได้ด้วย? มาลิง ตรงนี้มีบทเรียนจากการเรียนรู้ของหลายประเทศที่เราได้เห็นผลพวงหรือน้ำมือ และผลงานของนายธนาคารที่ปราศจากการเฝ้าระวังของรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในวิกฤตเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ไปทั่วโลก ไม่วี wen แม้แต่ประเทศไทยเองก็ตาม

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคบุนนาค ภาคการเมือง ภาคประชาชน นักวิชาการ และภาครัฐ ต้องเข้ามาใส่ใจ และมองการณ์ไกลที่จะออกแบบสำหรับโครงสร้างพื้นฐานในระบบการเงินที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรรายเล็กรายน้อยและเกษตรผู้ยากไร้ ซึ่งคงไม่ใช่แบบของ ดร.มีฮัม มัด ยูนุส (Muhammad Yunus) ของประเทศไทย สถาบันการเงินของธนาคารกรุงศรีฯ (Grameen Bank) เนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อมของไทย กับบังคลาเทศที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และคงไม่ใช่ตัวแบบของ The Cooperative bank ในประเทศไทยอีกต่อไป ที่สำคัญสหกรณ์มีการศึกษามีความรู้เรื่องการจัดการธุรกิจอย่างเชี่ยวชาญ และ

สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา ในประเทศไทยนี้จะเห็นได้ว่าคนที่สำคัญไม่เฉพาะภาคประชาชน แต่เป็นหลายส่วนที่ต้องออกมาร่วมเรื่องคิดภาพอนาคตว่าภาคพ雍ย่างไรของระบบการเงินที่จะเอื้อต่อการเข้าถึงแหล่งทุนของคนจน ด้วยแบบสถาบันการเงินแบบใหม่ที่เหมาะสม ไม่คิดจะชุดดอกเบี้ยกับประชาชนแล้วแบ่งเป็นโบนัสพนักงาน ธนาคารเพียงอย่างเดียว การกำหนดอัตราดอกเบี้ย แค่ไหนที่เหมาะสมไม่ทำให้คนจนยิ่งมีภาระหนี้สิน ผูกพัน เพราะต้นทุนดอกเบี้ยไม่ช่วยให้ได้อ่านใจ ต่อรอง ทั้งนี้มีหลายกลุ่มโดยพิพากษ่าว่าแบล็คแล็ชิงที่เกณฑ์การต้องกู้เงินดอกเบี้ยแพงกว่ากู้ธุรกิจที่กู้ไปซื้อบ้าน เพียงเพราะใช้ดำเนินการบริหารความเสี่ยงมาก ดีอย่างความว่าสถาบันการเงินที่ให้เกณฑ์การกู้หนี้มีความเสี่ยงต่อการไม่ได้รับเงินคืน จึงต้องหากต้นทุนความเสี่ยงเข้าไปยังนั้นหรือ? ดังนั้นแนวคิดในเรื่องของเศรษฐศาสตร์เพื่อกำไร จึงถูกพิพากษาว่าจารนในทุกระดับตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับสถาบันแม้แต่ในที่ประชุมเศรษฐกิจโลก

กองทุนสวัสดิการชาวนา

ในส่วนของขบวนการสหกรณ์ ชุมชน สถาบันออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (ชสอ.) ได้มีส่วนในการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาระบบการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเองและร่วมมือกัน (SHOs System) เพื่อเป็น Platform ของการพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์ในทิศทางที่ให้ความสำคัญกับการพึ่งพาและร่วมมือกัน โดยสาระสำคัญของแผนแม่บทนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกการออม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการเงินที่เอื้อต่อคนยากจนและ

ผู้ด้อยโอกาส ประเด็นที่อาจเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อน SHOs System คงหนีไม่พ้นความเข้าใจและการริเริ่มจากผู้นำสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นโดยต้องเริ่มจากตัวเองก่อน

แม้ว่าเป็นลีที่ยกลำนำกเพราะโกรงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนรู้ ตัวแบบที่ดีในทางปฏิบัติสำหรับเป็นไอดอล (Idol) ที่จะให้เห็นเป็นรูปธรรมค่อนข้างมีน้อย เพราะล้วนใหญ่ มักเห็นคนที่มีพฤติกรรมการบริโภคเดินชักๆ ใจ

ในสังคมมากกว่า ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ต้องริเริ่มจากสถาบันครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานรัฐ และหน่วยงานต้นสังกัดที่สนใจในสังคม มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน

เมื่อถึงตรงนี้พากเราคงเห็นแล้วว่าทำไมต้องมีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในหน่วยงาน หรือในชุมชน และทำไมองค์การสหประชาชาติจึงออกมาระบคือให้ประชาชนทั่วโลกเร่งนำเสนอ กิจกรรมสหกรณ์ให้เห็นเชิงประจักษ์ในลายตาของคนในสังคม?